

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАН ПУТ

Цена за Србију:

НА ГОДИНУ 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ 3 „
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ 9 „

СРЕДА 10. АВГУСТА 1894.

ЦЕНА ЈЕ ОГЛАСИМА 6 ПР. ДИН. ОД ВРСТЕ

ПРЕТПИТАУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ НА ОПШТИНСКИ СУД
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ НА УРЕДНИКА

Рукописи не враћају се

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

О Б Ј А В А

На дан 30. Августа ове године држаће се офертална лицитација за набавку и намештање таблица за улице и зграде вароши Београда.

Предавање оферата биће горњег дана тачно у 5 сати после подне.

Кауција је за домородце 1500·00 динара а за странце 3000·00 динара у готовом новцу или у вредним државним папирима.

Услови за ову лицитацију, могу се видети свакога дана у канцеларији грађевинског одељења између 4 и 6 часова после подне, сем празничних дана.

ГБр. 3688. Из канцеларије грађевинског одељења суда општине вароши Београда 6. Августа 1894 год. у Београду.

О Г Л А С

По наређењу г. Министра војног од 8. Јула 1894 год. ЕПБр. 3982 држаће се у интендантури дунавске дивизијске области на дан 19. Августа ове године офертална ли-

цитација за набаву потребне количине меса за храну војника београдског гарнизона.

Услови ове набавке могу се видети у интендантури свакога дана у канцеларијско време.

Из канцеларије команде дунавске дивиз. области, 27. Јула 1894 год. ЕБр. 5517.

О Г Л А С

На основу претписа Г. Министра војног од 18. тек. мес. ФБр. 5079 и наређења команданта дунав див. области од 19. т. м. Бр. 3943 има се из добровољаца регрутовати за жандармерију 30 коњаника и 110 пешака, међу којима треба да буду за коњанике 1 поднаредник, 2 каплара и 27 редова, а међу пешацима 2 наредника, 2 поднаредника, 6 каплара и 100 редова.

Услови за примање добровољаца у жандармерију следећи:

- 1; Да је српски грађанин.
- 2; Да је доброг владања и понашања, што треба да посведочи војничка исправа који се непосредно из војске јављају а они који се из грађанства јављају поред вој-

ничке исправе још и општинско уверење о своме занимању и владању.

3; Да је нежењен или удовац без деце, или жењен без деце.

4; Да није млађи од 22 ни старији од 35 година.

5; Да је потпуно способан за војену службу према пропису за стални кадар.

Ко жели да се ове службе прими има се пријавити писменом молбом VII пуков. окр. команди одма или најдаље до 22. Августа ове год.

Из канцеларије VII. пук. окр. команде 22. Јула 1894 год. Бр. 6740.

ИЗВЕШТАЈ

о хемијском прегледу и контролисању промета животних средстава у Београду за месец Јули о. г.

Укидањем закона о општинама од 1889. год. вршење санитарских ревизија прешло је на Управу вароши Београда и Управа актом својим од 19. јула о. г. ЛБр. 903., поред раније издате наредбе накнадно је наредила квартовима да позову г.г. лекаре Општ. вар. Београда и да им саопште да

СРПСКИ УСТАНИЦИ ПРОТИВУ ТУРАКА

У ВЕЗИ

СА НАРОДНИМ СЕОБАМА У ТУЋИНУ

од 1459—1814. год.

ИСТОРИЈСКА РАСПРАВА

У ДВА ДЕЛА

НАПИСАЛИ

Р. АГАТОНОВИЋ и П. М. СПАСИЋ.

(Академијски Савет Вел. Школе наградио првом издвојеном издањем општ. београдске).

Мото:

— „Пора нам перестат бит умними чужим умом и славними чужоју славоју“ (Време је да престанемо мудровати туђом памећу, и славити се туђом славом).

Карамзин.

(НАСТАВАК)

Одмах навале на прву кулу градеку коју заузму, побију сву збуњену посаду, па се онда баце свом жестином на другу главну кулу, где се остали Турци затворише, да се бране. Ну и њу одважни Ускоци брзо освојише. У знак велике радости опалише

с бедема неколико топова, те глас њихов пронесе по целој Далмацији радосну вест: да је Клис у хришћанским рукама. Само се лукаве Мљетке овом успеху Ускока српских нису радовале, што Клис није њој припао, већ цару; али је ипак на том успеху честитала цару, да би своје задње смерове за време прикрила. У потаји пак, не само да је радила, да цар изгуби Клис, већ је и Турке потпомагала и подбадала противу Ускока. Чувши пак Ибрахим на сајму пуцањ топова клиских, досети се јаду на појачавши своју чету из оближњих санцака на 1000 људи, дође са шест топова под Клис, уздајући се, да ће помоћу својих људи у граду издајом повратити град. Међутим Ускоци уђу у траг тој завери, па све издајнице похватају и побију, а кад стиже Ибрахим, за часак га нагнаше у бегство. Заробе доста Турака, па са онима из Клиса њих до 300 отпаве у Сењ, где их све продаду. Ибрахим пак одлучи, или да поврати град, или главу да изгуби; па у тој намери позва босанског *Парди-пашу*, да поврате град. Међутим Ленковић чувши за тај успех Ускока, посла одмах 300 војника, као појачање граду. О св. Тројници паде под Клис

паша са 10—15000 људи међу којима је било доста Мартогоза и силом наоружане раје. Напредовање турке војске потпомагали су и Млечани тиме, што су око Клиса свуда поставили заседе, да мотре да Клишанима не притеку у помоћ остали Далматинци, а на мору су поставили флоту, да хвата сваку барку ускочку, која би Клишанима доносила помоћи или хране. А Турке су снабдевали храном и муницијом, потребном за опседање града, саветујући Парди-пашу, да Клис опколи са свију страна, да тако глађу примора опседнуте Ускоке на предају. Овај запета тако и поступи. Међутим Ленковић дочекује за невољу Ускока, па брже боље сабра Ускоке из Оточца, Бриња, Винодола, Карловца, и других оближњих тврђава, па се са 4000 крних бораца укрца на 40 тађа, и поред свих сметњи, које му Млечани чинише на мору, догура се ипак до Клиса. Посада да би се одржала дуже послужила се лукавством па поручи Турцима, да ће им предати Клис, ако јој плате 25000 дуката. Ови радосно пристадоше на ту понуду, те им и новац дадоше. Ускоци пак отворе врата, па пустише унутра да уђе само нешто Турака, па одмах затворе град,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

се и у будуће као до сад приликом санитетских ревизија, прописно прикупљају про- бе јела и пића ради хемијекога прегледа. У исто доба нарочито је наређено да се обрати озбиљна пажња на млеко, које се по вароши продаје и да се тога ради из свакога кварта недељно бар по пет проба млека упућују на преглед Државној Хемијској Лабораторији. Поред млека има да се обрати озбиљна пажња и на млеко, које се по каванама и механама продаје и тога ради да се редовно а најмање два пут месечно узимају сумњиве пробе вина, шива, ракије, микера и т. д. и упућује такође Државној Хемијској Лабораторији на преглед и оцену. Напоследку бар један пут месечно одузимаће се и слаће се, да се хемијски прегледе пробе масти, масла, миле- рама, зејтина, сирћета, хлеба, крупног и ситног бибера, паприке, кафе, цимета, за тим слаткиша, воштаних свећа, боја, петролеума, козметичних средстава, а и свију других предмета, који би својом употребом могли шкољиво утицати на здравље људско. На- ређено је, да се обрати пажња и на бунар- ске воде у вароши, које служе за домаћу потребу, купање и т. д. и да се од времена на време узимају пробе воде из појединих бунара, из којих се вода троши и шаљу Државној Хемијској Лабораторији ради пре- гледа и оцене.

После те наредбе Управе вар. Београда извршене су такве санитетске ревизије у месецу јулу у следећим квартовима:

1. У кварту *Савамалекон*, у коме је општински лекар г. *Др. Е. Милал*, извршено је 4 ревизије и ради хемијских прегледа послато је 25 предмета.

2. Из кварта врачарског општ. лекар г. *В. Борђевић* извршио је 1 ревизију и упутио на хем. преглед 14 предмета.

3. У кварту дорћолеком, општ. лекар г. *Др. С. Поис* извршио је 1 ревизију и послао на преглед 20 предмета.

4. У кварту теразијском извршена је 1 ревизија и општ. лекар г. *Др. Змај Јов.*

Јовановић упутио је 5 предмета, да се хе- мијски испитају.

Из кварта варошког и палилулског а и једнога дела врачар. кварта од г.г. општ. лекара *Др. Мих. Хаџи-Лазића*, *Др. К. Ди- нића* и *Др. Ф. Рибникара* није послат ни *један предмет*, прошлога месеца, да се хе- мијски прегледа.

И тако је прошлога месеца прегледано свега 64 предмета и то:

- 17 проба млека
- 16 „ вина
- 7 „ ракије
- 6 „ паприке алове ситне
- 5 „ зејтина за јело
- 4 „ цимета туцан. ситн.
- 2 „ бибера
- 1 „ шећера
- 1 „ кафе туцане
- 1 „ цигуре
- 1 „ бозе
- 1 „ брашна
- 1 проба масти
- 1 „ сирћета

Свега 64 предмета, од којих 10 беху не-

исправни и то: 3 пробе цимета, 1 проба туцане кафе, 1 сирће, 2 пробе алове ситне паприке, 1 млеко (било је још 4 одвећ сумњивих млека, која су такође врло вероватно с водом мешана била, али усељед извесне сметње, не беше могућно и те 4 сумњиве пробе млека дефинитивно оценити), 1 проба вина и 1 зејтин. Неисправности те беху у томе, што је цимет био фалсификован сувим хлебом односно шећером, у туцаној кафи беше много прженога јечма, сирће је било одвећ слабо место најмање 4 гр. имало је само 2 46 гр. сирћетне киселине, алова па- прика беше фалсификована брашном односно кухињском сољу и ситно утуцаном цигљом, млеко с водом помешано, вино укварено имало је 0.55 гр. сирћетне киселине, зејтин није био чист маслинов, већ с котоновим уљем измешан.

Из Државне Хемијске Лабораторије у Београду 4. Августа 1894. г.

СУДУ ОПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА

Част ми је поднети Суду извештај о хемијском прегледу воде београдских во- довода од 30. Јула до 3. Августа ове год.

	Узета проба	Темп. воде	У ЈЕДНОМ ЛИТРУ ВОДЕ ГРАМА							Број кол у 1 см ³	Примедба
			Чврсти матер.	Ут. опш. перман.	Хлора	Азотне кисел.	Азотасте кисел.	Амонијак.	Гвожђа оксида		
Вар. в. сарај. ул.	30/7.	17.2	0.335	0.0018	0.0048	0.0098			траг		в. мутна
Рим. в. Фишек. I.	„	19	0.280	0.0015	0.004	0.0095			„		
Нов в. л. Катар.	„	18	0.538	0.0026	0.021	0.003			0.0007		
Билб. в. п. пијаца	„	18.2	0.327	0.0016	0.0042	0.004					
Нов в. Макиш III	1/8.	13	0.557	0.0033	0.017	0.001	нез. траг		0.0038		
„ „ IV	„	14	0.530	0.0045	0.009	0.001	трагови		0.0006		
„ „ V	„	14	0.550	0.0048	0.0075	0.0013	трагови	0.0005	0.002		
Главни бунар	„	14	0.540	0.0023	0.019	0.0028	једна прим. траг	0.0002	0.0024		

5. Августа 1894. год.
Београд.

Општински хемичар,
Др. А. Зега с. р.

и све Турке побију. У том дође и Ленко- вић пред град, где затекне турску војску, приправну за бој. У борби која се у брзо отпоче Турци нагну да беже. Ну Ускоци у место да их гоне оаду се пљачки. Увидевши то одбегли Турци, поврате се и раштркане Ускоке сузбију и натерају у град. После неког времена испадне Ленковић са 600 друга из града, али Турци извештени раније о томе од Млечана тако га дочекају, да се он једва са неколико друга пробије и оде у Сењ. Ту скупи до 1000 људи да с њима помо- гне Клису. Али га у томе изненади глас да се Клис предао.⁽¹⁾

Кад је папа римски чуо за поновни пад Клиса, проклињао је неверне Млечиће, који су и његову једну лађу натоварену храном, коју беше послао Клишанима у помоћ, за- робили, и задржали је све док није Клис пао. Сада се пак ови лукави пријатељи хришћанства, разбесне на Ускоке Сењске и на Далматинце, да су их немилце стали гонити и хватати где год би их нашли, китећи њиховим телесима вешала своја по морским пристаништима далматинскога

приморја. Зато се сада и Ускоци на њих тако силно разгневише, да су им се жешће отпочели светити него и самим Турцима.

Жешћи и важнији рат ове године водио се у Угарској, где је сам султан предводио војску. Прво је напао на *Ерлаву*. Опсада потраја дуго, али се најзад 13. октобра мо- раде предати уз слободан излазак, јер је доцкан приспела помоћ, коју посла надвој- вода и врховни заповедник *Максимилијан*, који се сада био здружио са ердељским кнезом *Жигмундом Баторијем*. Између те и султа- нове војске отвори се битка у долини *Ке- рестовој*, која је у први мах испала у корист Хришћана, али после, када су ови почели да пљачкају шаторе, место да даље гоне непријатеља, Турци навале на њих и онако збуњене и преговарене пљеном до ноге по- туку, тако да Турци упоређују ту погибију мађарску са мухачком погибијом. По овој победи врати се султан у Цариград, а тиме се заврши ратовање за ову годину.⁽¹⁾ Нема сумње да су и банатски Срби учествовали под Баторијем у овоме рату. За Србе у Ердељу и Румунији Рајић помиње да су

под Ђ. Бранковићем у друштву са устани- цима *Новака Дебелана* учествовали у вој- нама *Михаила Молдавског* са Турцима. Ве- лики везир Синан-паша са 100 000 људи крене се у лето ове године (1596.) у Влашку да разори Букурешт и Трговиште. Михаило имајући мање војске повуче се назад, до града *Ђегурдова*, где застане, да сачека непријатеља. Синан нареди да се одмах опра- ве порушени зидови Букурешта и Тргови- шта, које је Михаило у повлачењу порушио, па се са једним оделењем крене на Ђегру- дову. Ну Михаило га ту дочека и тако потуче, да се једва жив спасао. У том боју у великом броју учествовали су Срби под Бранковићем и Новоком.⁽¹⁾

Пошто су Турци те године коначно по- тучени и изгнани из румунских провинција — продужује Рајић, — прикупи Бранковић своје чете, и отпрати Жигмунда Баторија до у престоницу му Београд (Ердељ), где му он лено захвали на услузи, и отпусти га. „Сад Борђе дође са својим сином у Јено- пољску (Банат), као у своју новонасељену отаџбину, где су се стекли из збегова многи

⁽¹⁾ Gruber D: у делу „Borba Hrv. s Turei“ (стр. 215 до 230) опширно је описао ову борбу.

⁽¹⁾ Hammer v. J.: Gesch. d. osm. Reiches, B. II. S. 613—617.

⁽¹⁾ Ист. Србоб и т. д. св. IV. стр. 60—62.

ТАБЛИЦА

За палење и гашење електричних лампа у Београду за месец Август 1894. год.

Дана	Упалиће се у	Угасиће се у
1.	12 с.	3 с.
2.	1 с.	3 с.
3.	2 с.	3 с.
4.	Неће се никако палити.	
5. и 6.	8 с.	9 с.
7.	8 с.	9 с. 20 м.
8.	8 с.	9 с. 40 м.
9.	8 с.	10 с.
10.	8 с.	10 с. 20 м.
11—15.	8 с.	3 с.
16—20.	7 с. 50 м.	3 с.
21—25.	7 с. 40 м.	3 с.
26—27.	7 с. 40 м.	3 с. 3 м.
28—29.	11 с.	3 с. 30 м.
30.	12 с.	3 с. 30 м.
31.	1 с.	3 с. 30 м.

Напомена. 1. Ове су таблице израђене пре ма месечевим фазама и на основу члана 25. уговора о електричном осветљењу вароши Београда.

2. У случају облачног времена лампе ће се палити и онда, кад се према овим таблицама иначе не би палиле.

3. У 11 часова пре по ноћи угасиће се половина лампа онда, кад исте светле од пре па до после по ноћи.

Од суда општ. вар. Београда 30. Јула 1894. год. ЕБр. 3293.

СТАТИСТИЧКИ ЗАПИСИ
У ОПШТИНИ БЕОГРАДСКОЈ

Путнички саобраћај вароши Београда. У седмици од 17. Јула до 24. Јула 1894. год. допутовало 592. отпутовало 631 Од којих су:

а.) Пола: мушког 528. женског 64.

б.) Вероисповести: православне 472. неправославне 82, мојсијевске 29, мухамеданске 9, свега 592.

в.) Постојбина: Србија 384, Ауст-Угарска 98, Босна и Херцеговина 16, Црна Гора 3, Грчка 1, Турска 26, Бугарска 15, Ру-

мунија 4, Русија 1, Германија 28, Франц 2, Италија 5, остале државе 9, ван Европе — г., Занимање путника: Тежаци и економисти 50, Занатлије 59, Трговци 173, индустријалци 2, шпекуланти и предузимачи 2, Гостиничари 17, Интелигенција (војска) 96, Ђаци 60, раденици и помоћници 46, Пиљари и бозације 1, надничари и слуге 38.

Из статистичког одељка општине вароши Београда 27. Јула 1894. год.

ОБЈАВА

Суду општине Београдеке потребна је једна зграда за стан ноћних стражара.

Зграда треба да је у кварту Дорћолском, да одговара прописима хигијенским за становање људи, да има довољно простора, те да могу становати до 80 ноћних стражара.

Ко има такову зграду, и жели је дати под закуп, нека поднесе понуду економном одељењу овога суда најдаље до 1. Септембра ове године.

Понуђач у понуди треба да означи где постоји зграда (улица и број) колико и каквих одељења има и колику кирију годишњу тражи.

АБр. 4640. — Од суда општине града Београда, 29. Јула 1894 године у Београду.

ОПШТИНСКЕ ЛИЦИТАЦИЈЕ

Према наређењу суда општине града Београда, — Економно одељење истог суда држаће у својој канцеларији јавне умене лицитације, по ниже изложеном реду и то:

I. На дан 12. Августа, од 3—5 сахати по подне, за давање под закуп плаца код чесме „Књегиње Љубице“.

Кауција се полаже у 120 дин.

II. На дан 13. Августа од 3—5 сати по подне, за давање под закуп права узимања и продаје цубока од стоке која се коље на општинским кланицама.

Кауција се полаже у 1000 дин.,

III. На дан 18. Августа од 3—5 сати по подне, за давање под закуп права чишћења нужника и помијара у вароши.

Кауција се полаже у 1000 дин.,

IV. На дан 22. Августа од 3—5 сати по подне, за давање под закуп земљишта у бари венеџи код војног магацина.

Кауција се полаже у 80 дин.,

V. На дан 27. Августа од 3—5 сати по подне, за давање под закуп куће у Абаџијској улици бр. 20.

Кауција се полаже у 120 дин.

VI. На дан 31. Августа од 3—5 сати по подне, за давање под закуп 3 дућана у Которској улици, којих је сада закупца Дим. Х. Фичо јорганџија.

Кауција се полаже у 200 дин.,

VII. На дан 3. Септембра од 3—5 сати по подне, за давање под закуп подрума под школом код Саборне Цркве.

Кауција се полаже у 100 дин.

VIII. На дан 6. септембра од 3—5 сати по подне, за давање под закуп плаца у Жељезничкој улици.

Кауција се полаже у 50 дин.

IX. На дан 12. Септембра од 3—5 сати по подне, за давање под закуп права наплате таксе за вађење леда са обале савско-дунавске, а за време ово зимске сезоне.

Кауција се полаже у 600 дин.

X. На дан 15. Септембра од 3—5 сати по подне за давање под закуп 12 плацева на Вел. тргу, за свињске месаре.

На дан 16. Септембра од 3—5 сати по подне, за давање под закуп 7 плацева на Вел. тргу, за продавнице говеђег меса.

Кауција у 100 дин.

XI. На дан 28. Септембра од 3—5 сати по подне, за давање под закуп права наплате таксе фијакерске.

Кауција се полаже у 600 дин.

Срби, Бугари и Влахи, па не само у Подгорици, т. ј. у *Ленови* и *Личи*, у *Ширији* и *Панкоти*, него и у *Вошци*, *Иктари* и у осталим оближњим местима погради нове градове. Уредивши то све лепо, ожени свога сина Аврама девојком Аном, из Јакшићева рода. Ту се Бранковић прозвао жупаном ерпским, трудећи се да обнови и старо ерпско кнежевско достојанство; али то није могао постићи, једно, што су земљама тим непрестано грозиле Турци, а друго, што је и сам био доста стар, те му је смрт прекратила даљи рад на остварењу планова. Тело његово погребено је и сахрањено у православној цркви ширијској.⁽¹⁾

До сада је готово подједнаком мером вођена борба с Турцима, како на Крајини, тако и на пољанама Угарске и Влашке. Од овог доба па кроз три године (1597—1599) Угарска је главна позорница турског и хришћанског ратовања; а на Кријинама се за то време види местимична борба, карактера народног устанка.

С пролећа г. 1597., Рудолфова војска под Палфијем заузима преваром град Тату,

па кад дође и врховни командант, надвојвода Максимилијан, напредовање пође брже, и Тесаревцима пада у руке и град Папа. Одатле се Макса упути на Тур, али чувши да на њега иде главни заповедник турске војске Махалед Сатурци-паша, и због рђавог времена, прекиде даљу опсадну. Сатурци-паша поврати Тату, али за ту годину није предузимао живу радњу, како се то очекивало у Цариграду, те због тога настану промене у везирству.⁽¹⁾ Уз Тесаревце, као савезник, ратовао је и Жигмунд Баторија, Знајући од колике су вредности Срби, он и њих позове у рат, поставивши за главног заповедника ерпске војске сина Ђорђева, Аврама Бранковића, па му нареди да освоји место *Паћлок*. Чувши Турци у том граду да на њих иду Срби, утеку сви одатле, а Срби га заузму и утврде. Ту чују, да Темнишвару иду у помоћ многи Турци и Татари, с тога здружене мађарске и ерпске чете под Аврамом, похитају, да им пресрече пут. Дођу до Темнишвара, Турци још нису били дошли, те ови опсадну град, али нису могли ништа да му учине. Али у пољу пред Темнишварем

дочекају у заседи велику турску помоћну војску. Потуку се, и разбију до ноге Турке, које прогоне даље до на три миље у правцу к Београду.⁽²⁾

Живља радња од стране Тесареваца настала је г. 1598. Мохамед Сатурци-паша упути се јуна месеца из Београда на Велики Варадин, па уз пут заузме и Чанад. Тесаревци међутим на шајкама доплове кришом ноћу 28. марта под Тур, и пошто су ерпски Шајкаши изненада напали и посеkli турску стражу, остали нагну у град кроз разрушени зид од mine и сву посаду исеку.⁽²⁾ Надвојвода Матија, који настави даљи напад дође и под Будим, који и опседне. Шајкаши ерпски задобију ту још већу славу. Ноћу између 12. и 13. октобра униште они турску флоту под градским зидинама. Швајценберг заузме сутра дан јуришем горњи део вароши, али рђаво, кишовито време принуди га да прекине даље опседање главног града. Под Будимом остаде Никола Палфи са знатним делом мађарских и ерпских Шајкаша. Исте прилике принудиле и Турке, да прекину опсаду Великог Варадина.

⁽¹⁾ Hammer v. J.: Gesch. d. osm. Reiches, B. II. S. 624—625.

⁽²⁾ Рајић Ј.: Ист. Срб. св. IV. стр. 65—66.

⁽³⁾ Гласник ерп. уч. др. књ. 67., стр. LVI.

